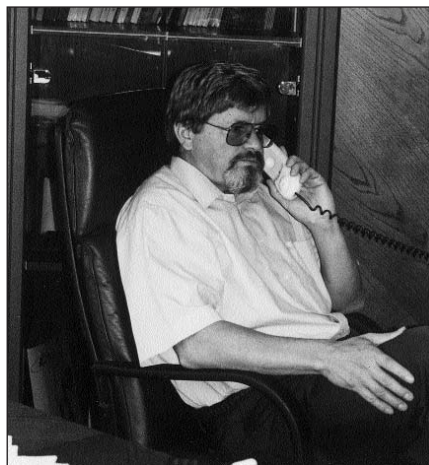

A Kiskunság gondjai, eredményei

Beszélgetés Sódar Pál vezérigazgatóval

Július elején volt alkalmam az ágasegyházi erdőtüz következményeit megnézni. Aki látott összefüggő fenyőerdősítést tűz után, talán egyet ért azzal, hogy az egyik legsiralmasabb látvány. Ám a kiskunsági térséget nemcsak a majd félezer hektárt elpusztító erdőtüz sújtotta, hanem az évtized legsúlyosabb aszálykárosítása is. A terepi bejárásom tudtam meg, hogy **Sódar Pál** erdőmérnök éppen tíz éve a térség erdőgazdaságának igazgatója. Vele beszélgettem a Kiskunság erdészpróbáló adottságáról és a részvénytársaság helyzetéről.

– Noha az ágasegyházi erdőtüz magánerdőket érintett, az eltelt évtizedben volt katasztrófánk éppen elég. A legutóbbi szélöntés háromezer hektáron százezer köbméter fát fektetett el. A tavaly novemberi hótörés 9400 hektáron, főleg középkorú fenyveseinkben okozott kárt. Összességében elmondhatom, hogy a 47 000 hektár gazdasági erdőnkéből 12 000 hektárt érintett a szél és a hótörés. 1996. évben a Császártöltési és Bugaci Erdészet területén 90 ezer m³-t tört össze a júniusi vihar. És még hátravan az ideai aszálykár következmé-

nyeinek felszámolása. Végeredményben azt el kell ismerni, hogy ezek a katasztrófák a térség monokultúrás mesterséges pionír ültetvényszerű erdeiben természetesen következtek be. Nem lehetnek illúzióink ezekkel az instabil erdőkkel. Véleményem szerint új alapokra kell helyezni a támogatási rendszert a telepítéstől az állománynevelésig. A vágásérettségi kor meghatározását is ennek megfelelően korrigálni kellene. Nem hiszem, hogy csorbulna szakmai hiúságunk, ha az ültetvényszerű erdőket ültetvényként kezelnénk,

annak gazdasági hasznosítása figyelembevételével. Nyilván az erdőkezelés akkor is az erdő érdekében történne, csak más prioritások alapján.

– *Térjünk vissza a kezdetekhez.*

– Ha működésünket az eredményesség alapján nézzük, nincs szégyenkez-nivalónk. Ezt a mérlegbeszámoló is bizonyítja. Ha ezt sikernek lehet nevezni, akkor a tíz évvel ezelőtti kidolgozott stratégia helyesnek bizonyult. Pedig nem volt egyszerű a kezdet. Elsőnek hajtottuk végre a struktúraváltást, ami fájdalmas intézkedésekkel járt. 1700 alkalmazottól váltunk meg, akiknek többségét vállalkozóként foglalkoztat-tunk. Az integráció a csemetetermeléstől a fafeldolgozásig csak így volt végrehajtható. Eredményünk hetven százaléka tulajdonképpen exporttámogatásból származik. Csak a nyereséges tevékenységeket tartottuk meg. Az egyik évről a másikra megszűnt sok tsz, állami gazdaság, fafeldolgozó üzemek is megszűntek. Bővíteni kellett a fűrész-üzemek kapacitását, minőségi színvonalát, hiszen a mi erdeinkből kitermelt faanyaghoz nagyon kevés többletértéket lehet hozzáadni. Ha a raklapgyártást nézzük, ez ott is igaz, és ráadá-

sul ez a termék nagyon érzékeny a gazdasági folyamatokra. Gazdasági pangás esetén ezt a termék nemigen keresett. Mára elmondhatjuk, hogy mind a raklapgyártásban, mind a nyár- és fenyőpapírfa-piacon vezető szerepet töltünk be. A magyar raklapgyártásból 30% részesedésünk van. Ezt a vezető szerepet csak úgy tudjuk megtartani, ha bővítjük a kínálatot. Jánoshalma és Bugac fűrészüzemei 115 ezer köbméter alapanyagot dolgoznak fel. A rajkai üzemet kedvező áron vettük meg. Előnye, hogy közel van a nyugati vevőkhöz, viszont jelentkeznek az alapanyag-ellátás nehézségei.

– *A térségben jelentős szerepe lehet a magánerdő-tulajdonosoknak.*

– Integrációs tevékenységünk évi 1,2–1,3 milliárd Ft árbevételt jelent. Kitérés pontként kezeltük és kezeljük most is a földhasznosítást. Mivel az erdőtelepítések alapja a szaporítóanyag-ellátás, megtartottuk és jól felszereltük csemetekertjeinket. Mintegy 16–18 millió csemetét termelünk évente. Ez a szolgáltatás az alapja az erdőtelepítéseknek, de – és ezzel nem mondok újat – az a baj, hogy nem tudunk megnyugtatóan előre tervezni. Pedig ez fontos lenne. És itt kell megjegyezni, hogy az egységárral és a támogatással baj van. Újra kell gondolni ezt a témát, ami hosszú távon megszüntethetné a bizonytalanságot. Az egységárral nem követik a ráfordítási költségeket. Az üzemanyagköltség már jóval meghaladja a számított keretekbe beépített mértéket. A fajajok diszkriminatív támogatása sem kedvez a magánerdő-telepítőknek. Véleményem szerint mintegy 30–35% a lemaradás ezen a téren. Az erdőtelepítések rezsiköltségének 60%-át a nehézségek adják. Ezzel a ténnyel számolni kellene. Ágazatunk mondhatni alárendelt szerepét tíz év után sem sikerült megváltoztatni, hogy a mindenkori kormány megfelelően kezelje az erdészeti gondjait. Az agrártárcán belül súlytalannak érzem az erdővel kapcsolatos támogatások elbírálását.

– *Ennyire rossz a helyzet?*

– Nem erről van szó. De mint a térség erdőgazdálkodásáért meghatározóan felelős, ki kell mondanom azokat az aggályokat, melyek fékezik a gazdálkodás fejlődését. Az ÁPV Rt. az elmúlt időszakban másfél milliárd Ft-tal enyhítette a természeti csapások következményeit. A hatalmas károk ellenére a kincstárnak éppúgy be kellett fizetni a „bérleti díjat”, mintha mi sem történt volna. Lehetőségeihez képest az ÁESZ korrektül

kezeli a kialakult helyzetet. Tőárkedvezményt javasolt. 123 motorfűrész vettünk a vállalkozóknak, amit egy évi részletfizetéssel kell törleszteni, hogy a széldöntés következményeit fel tudjuk számolni. A 101 motorfűrész-kezelő költsége így 110 milliót jelent, s reményeink szerint a kárfelszámolásban dolgozó ötszáz fő eleget tud tenni a feladatoknak. Ez évben 8 millió forint értékben 106 motorfűrész-kezelő szakképesítést és vizsgáztatást finanszíroztuk. A támogatás mértékét véleményem szerint nem kellene összekapcsolni az erdőtelepítéshez adott támogatással.

– *Az EU-csatlakozás küszöbén állunk.*

– Hát ez nagy kihívás a szakmánkat érintően is. A fapiaci ár EU-konform. Nem a belső piaci ár határozza meg. Világpiaci árakkal kell számolnunk.

– *Ez jó vagy rossz?*

– Nem biztos, hogy jó, de biztos, hogy rossz. Drágán termelünk, noha a munkabérékkel mintegy 80 százalékban le vagyunk maradva. Erdészeink sokkal kevesebb pénzért dolgoznak, mint nyugati kollégáik. Át kellene gondolni az egész alapanyagexport-tendenciát. Vajon nem lenne-e hosszú távon gazdaságosabb a hazai papírfeldolgozás? Igaz, ez külföldi tőkéből nem menne, ide állami beruházás kellene, de azt hiszem, még mindig jobb megoldást jelentene, mint a mostani kiszolgáltatott helyzet. A sarangolt választék kérdése véleményem szerint megoldódna. A papírfa- és a rostfaválaszték között óriási árkülönbség van, de sokszor kénytelenek vagyunk a papírfa minőségét rostfaként értékesíteni.

Az ágazat ezeknek a problémáknak a figyelembevételével meg kell, hogy

újuljon, hiszen az erdőnevelés minőségi munkáját csak a nyersanyag optimális áron való értékesítésével tudjuk gazdaságosan realizálni. Ez ágazati érdek.

– *A térségben vannak kezdeményezések. Gondolok a három éve kezdett regionális feladatokat ellátó Szaporítóanyag Termesztési Központra.*

– Valóban. Magközpontot és információs központot hoztunk létre az FVM maximális támogatásával. *Gácsi Zolt* a magánerdő-tulajdonosok patronálásával, *Szulcsán Gábor* az erdei gyümölcsök génmegőrzése területén és *dr. Barna Tamás* az OECD előírásainak, a nemzetközi hálózattal való kapcsolattartás témájában munkálkodnak. Sajnos e munkák során magunkra maradtunk. A folyamatos fejlődést már évi mintegy 30 milliós saját költséggel kell fenntartanunk. A cédrusprogram is több központi törődést érdemelne. Igaz, hogy az e téren végzett kísérleteink a vadérzékenység és a fagytürés tekintetében nem meggyőzőek, de a külföldi tapasztalatok kedvező eredményei több odafigyelést és főleg támogatást érdemelnének.

– *Tapasztalható a szakmában vertikális integráció?*

– Egyedül nem megy. A hasonló környezeti feltételek között gazdálkodó alföldi térség hat erdészeti részvénytársasága a szakmai kutatással, közép- és felsőfokú szakoktatással és az Állami Erdészeti Szolgálattal együttműködve igyekszik a térség erdőgazdálkodási gondjaira megoldásokat találni az Alföldi Erdőkért Egyesület (és jogelődjei) keretében. Közösen könnyebb lehet az előbbre lépés.

– *Köszönöm a beszélgetést.*

Pápai Gábor